

HUMAN RIGHTS WATCH

Neue Promenade 5
10178 Berlin
Tel: +49 30 259 30 610
Fax: +49 30 722 399 588

Orbán Viktor
Miniszterelnök
1357 Budapest, Pf. 6.
Magyarország

HUMAN
RIGHTS
WATCH

HRW.org

EUROPE AND CENTRAL ASIA DIVISION

Hugh Williamson, *Director*
Rachel Denber, *Deputy Director*
Benjamin Ward, *Deputy Director*
Jane Buchanan, *Associate Director*
Veronika L. Szente Goldston, *Advocacy Director*
Tanya Lokshina, *Russia Program Director*
Inna Khodzhaeva, *Moscow Office Director*
Giorgi Gogia, *Senior Researcher*
Emma Sinclair-Webb, *Senior Researcher*
Judith Sunderland, *Senior Researcher*
Tanya Cooper, *Researcher*
Lydia Gall, *Researcher*
Yulia Gorbunova, *Researcher*
Izza Leghtas, *Researcher*
Mihra Rittmann, *Researcher*
Steve Swerdlow, *Researcher*
Eva Cosse, *Research Assistant*
Viktoria Kim, *Coordinator*
Kaitlin Martin, *Associate*
Annkatrin Tritschok, *Associate*

ADVISORY COMMITTEE

Catherine Zennström, *Chair*
Jean Paul Marthoz, *Vice-chair*
Henri Barkey
Gerhart Baum
Rudolf Bindig
Alexander Cooley
Tana de Zulueta
Stephen Del Rosso
Felice Gaer
Michael Gellert
William Gerrity
Alice H. Henkin
Jeri Laber
Walter Link
Masha Lipman
Helena Luczywo
Kimberly Marteau Emerson
Jane Olson
László Jakab Orsós
Arjan Overwater
Can Paker
Signe Rossbach
Colette Shulman
Leon Sigal
Malcolm Smith
Mark von Hagen
Joanna Weschler

HUMAN RIGHTS WATCH

Kenneth Roth, *Executive Director*
Michele Alexander, *Deputy Executive Director, Development and Global Initiatives*
Carroll Bogert, *Deputy Executive Director, External Relations*
Iain Levine, *Deputy Executive Director, Program*
Chuck Lustig, *Deputy Executive Director, Operations*

Walid Ayoub, *Information Technology Director*
Emma Daly, *Communications Director*
Barbara Guglielmo, *Finance and Administration Director*
Peggy Hicks, *Global Advocacy Director*
Babatunde Olugboji, *Deputy Program Director*
Dinah Pokempner, *General Counsel*
Tom Porteous, *Deputy Program Director*
James Ross, *Legal & Policy Director*
Joe Saunders, *Deputy Program Director*
Frances Sinha, *Human Resources Director*

2014. április 29

Tárgy: Az új magyar kormány előtérbe kell helyezze az emberi jogok védelmének megerősítését

Tisztelt Miniszterelnök Úr,

Annak érdekében írok Önnek, hogy elősegítsem, hogy az április 6-án megválasztott új magyar kormány demokratikus felhatalmazását arra fogja felhasználni, hogy javítsa a mindenkit megillető emberi jogok védelmének rendszerét Magyarországon és biztosítsa azt, hogy Magyarország jogrendszere és gyakorlatai megfeleljenek a nemzetközi és regionális emberi jogi kötelezettségeknek.

A Human Rights Watch 2011 óta széles körben foglalkozik az emberi jogok kérdésével Magyarországon, melynek során számos emberi jogokra és jogállamiságra vonatkozó téma tekintetében vette fel a magyar hatóságokkal a kapcsolatot. Elismerjük, hogy a kormány előző ciklusában tett néhány pozitív lépést jogszabályok és irányelvek tekintetében annak érdekében, hogy kezelje a nemzetközi szinten megfogalmazott aggodalmakat. Ezúton szeretnénk megragadni az alkalmat arra, hogy felvessük azokat a kérdéseket, melyek a kormány sürgős figyelmét igénylik a jelenlegi kormányzati ciklus során.

A bíróság függetlensége és a jogállamiság tiszteletben tartása alapvető jellemzői egy demokratikus társadalomnak. A kormány előző kormányzati ciklusa során bevezetett, a 2012 januárjában hatályba lépett Alaptörvény-módosítások és kapcsolódó egyéb jogszabályi változtatások negatív hatással voltak az emberi jogok védelmére és a jogállamiságra. A 2013 májusában megjelent, [Téves úton az emberi jogok terén](#) című jelentésünkben számos jogállamisággal kapcsolatos problémát jeleztünk, így például az Alkotmánybíróság hatáskörének indokolatlan korlátozását, a bírák kinevezésébe való beavatkozást, a fogyatékosokkal élő emberek politikai részvételi jogának korlátozását, a vallásszabadság korlátozását, valamint a nők, a leszbikus, meleg, biszexuális, és transzszexuális (LMBT) emberek, és a hajléktalan emberek jogaival kapcsolatos hátrányos megkülönböztetést. 2013 májusában alkalmunk nyílt arra, hogy néhányat ezek közül a kérdések közül

magyar kormánytisztviselőkkel is megvitassunk.

Mindazonáltal, az Alaptörvényben és más jogszabályokban alkalmazott eddigi pozitív változtatások - így a 2013. szeptemberi ötödik Alaptörvény-módosítás ellenére is - számos probléma kezelése továbbra is hátra van még.

Bíróság függetlensége

Az Alkotmánybíróság hatáskörével kapcsolatos korlátozások és a kinevezési rendszerben bevezetett változtatások aláásták az Alkotmánybíróság függetlenségét és arra való képességét, hogy a végrehajtó hatalom ellenőrzőjeként tudjon működni. Korábbi kormányzati ciklusa során a kormány jogszabály-módosításokkal korlátozta az Alkotmánybíróság felülvizsgálati jogkörét a központi költségvetés és az adózással kapcsolatban felmerülő kérdések terén, megfosztotta az *actio popularis* ügyek felülvizsgálati jogától azokban az esetekben, amikor civil szervezetnek vagy másoknak a panasz benyújtásához nem fűződik közvetlen érdeke, és az Alaptörvényben korlátozta az Alkotmánybíróságot abban való jogában, hogy a saját, 2012 január előtt hozott esetjogára hivatkozzon (ennek ellenére egy 2013 júniusi határozatában az Alkotmánybíróság arra az értelmezésre jutott, hogy továbbra is használni fogja korábbi határozatait). Törvénymódosítások korlátozták továbbá az Alkotmánybíróságot abban is, hogy döntsön az Alaptörvény-módosítások érdemi kérdéseivel kapcsolatban. Emellett a kormány átalakította az Alkotmánybíróságot: négy új pozícióval bővítette a már meglévő 11-et, és a parlamenten keresztül kinevezett összesen nyolc bírát.

A kormánynak módosítania kellene az Alaptörvényt annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróság elől minden akadály elháruljon és hivatkozhatson a 2012. január 1. előtti esetjogára, hogy *actio popularis* esetekben eljárhasson, valamint hogy az Alaptörvény-módosításokat érdemben felülvizsgálhassa.

Bár a 2013.évi szeptemberi ötödik Alaptörvény- és egyéb jogszabályi módosítások a bíróságok igazgatásával kapcsolatban megerősítették az Országos Igazságszolgáltatási Tanács hatáskörét és megvonták az Országos Bírósági Hivatal (parlament által választott) elnökétől az ügyek egyik bíróságról a másikra való áthelyezésének, valamint a bírák áthelyezésének és kijelölésének jogát, továbbra is aggasztónak tartjuk, hogy az OBH elnökének tényleges hatalmában áll bírók kinevezését megakadályozni. Abban az esetben ugyanis, ha az OBH elutasítja az Országos Igazságszolgáltatási Tanács által első helyen rangsorolt jelölt bíróvá való kinevezését és az OIT nem egyezik bele egy gyengébb helyre rangsorolt jelentkező kinevezésébe, az OBH elnöke törölheti az egész pályázati eljárást, melyet aztán újra kell kezdeni, ami hatékonyan blokkolja az első helyen rangsorolt jelöltet. Ennek a kérdésnek a kezelésére ajánlja a Velencei Bizottság, "a kinevezési eljárás "sikertelenné" nyilvánítása lehetőségének ebben az esetben való eltörlését és azt, hogy az OBH elnöke köteles legyen javaslatot tenni az első helyre rangsorolt jelölt kinevezésére akkor, ha az OIT nem ért egyet a rangsorolás megváltoztatásával". A Human Rights Watch sürgeti a kormányt, hogy tegyen eleget a Velencei Bizottság ajánlásának.

Médiaszabadság

A 2013. májusi jelentés ugyancsak felhívta a figyelmet a kormány korábbi kormányzati ciklusa során bevezetett jogszabály-módosításainak a mediaszabadságra gyakorolt negatív hatására is, így a műsorszórást szabályozó Médiahatóság és Médiatanács politikai függetlenségének hiányára, valamint az újságírókkal szemben kiszabható esetlegesen nagyon magas bírságokra a médiára vonatkozó jogszabályok, különösen a homályosan megfogalmazott “kiegyensúlyozott tartalomra” vonatkozó követelmények megsértése esetén. Kutatásunk eredménye azt mutatja, hogy a tartalomra vonatkozó követelmények és az esetlegesen kiszabható bírságok dermesztőleg hatottak a mediaszabadságra. A Médiahatóság elnökének kinevezési eljárására vonatkozó, 2013. februári jogszabályi változtatások a gyakorlatban nem segítettek a politikai elfogultság kockázatának veszélyén.

A média nemkívánatos politikai befolyás nélküli szabályozása érdekében a Human Rights Watch azt javasolja, hogy a kormány alakítsa át a Médiahatóságot és a Médiatanácsot és biztosítsa azok kormánytól való függetlenségét úgy, hogy tagjainak megválasztására hozzon létre egy többpárti jelölési rendszert.

A Human Rights Watch aggasztónak tartja továbbá, hogy a kormány korábbi kormányzati ciklusa során elfogadott bizonyos Alaptörvény- és egyéb jogszabály-módosításai káros hatást gyakoroltak egyes embercsoportokra, így a hajléktalanokra, a fogyatékosokkal élőkre, és a vallási csoportok tagjaira. Megjegyezzük, hogy az új Alaptörvény olyan rendelkezéseket is tartalmaz, mely az abortuszhoz való hozzáférés korlátozását legitimizálhatja (annak a szóhasználatnak a bevezetése által, hogy “a magzat életét a fogantatás pillanatától védeni kell”), és mely a módosítások ellenére továbbra is hátrányos megkülönböztetést alkalmaz az LMBT emberekkel szemben azáltal, hogy a házasság intézményét férfi és nő között határozza meg.

Hajléktalanok jogai

A 2013. márciusi negyedik Alaptörvény-módosítás egy olyan rendelkezést tartalmaz, mely arra hatalmazza fel az országgyűlést és az önkormányzatokat, hogy a hajléktalan embereket egyes területekről tiltsák ki. Egy hasonló hatást eredményező törvényt korábban, 2012 novemberében az Alkotmánybíróság már alkotmányellenesnek ítélte és megállapította, hogy az “sérti az emberi méltóságot”. 2013 szeptemberében a magyar országgyűlés elfogadott egy olyan törvényt, mely lehetővé tette az önkormányzatok számára, hogy szabálysértésnek nyilvánítsák az életvitelszerű közterületen való tartózkodást, mely esetén közmunka, bírság, és ismételt előfordulás esetén elzárás alkalmazandó. 2013 novemberében a Fővárosi Önkormányzat erre a törvényre alapozva fogadott el egy olyan rendeletet, mely kitiltotta a hajléktalan embereket Budapest központjának egész nagy részeiről.

Amint arra az Alkotmánybíróság is rávilágított, a hajléktalanság kérdését szociálpolitikai intézkedésekkel, és nem büntetőjogi vagy közigazgatási típusú szankciókkal kell kezelni. A Human Rights Watch azt javasolja a kormánynak, hogy vonja vissza az Alaptörvény-módosításnak a

hajléktalanságot országos és helyi hatóságok általi büntethetővé tevő rendelkezését és ugyancsak helyezzen hatályon kívül minden egyéb, e célt szolgáló jogszabályi rendelkezést.

Vallásszabadság

Korábbi kormányzati ciklusában a kormány elfogadott egy olyan egyháztörvényt, mely korlátozta az egyesülési jogot, valamint a vallásszabadságot. A törvény több száz egyházat törölt az egyházi nyilvántartásból és egy olyan rendszert vezetett be, melyben bizonyos vallási csoportok részesülnek állami támogatásokból, míg mások nem. Az Emberi Jogok Európai Bírósága 2014. április 8. napján kelt ítéletében kimondta, hogy Magyarország egyháztörvénye sérti a panaszosok vallásszabadságát és egyesülési jogát. Ennek az ítéletnek a tükrében az új kormánynak biztosítania kell, hogy a vallási csoportok állami támogatásokhoz való jutását egy független testület bírálja el, mely döntés ellen bírósági jogorvoslati lehetőséggel lehet élni. Az egyháztörvény 2013. szeptemberi azon módosításai, melyek minden vallási szervezetnek megengedik, hogy "egyháznak" hívja magát nem kezeli az egyes vallási csoportokkal szemben alkalmazott eltérő bánásmód kérdését, ugyanis csak az országgyűlés által elismert egyházak jogosultak állami támogatásra.

Fogyatékosággal élő személyek jogai

Intézkedéseket kell hozni a jogképességgel nem rendelkező, mentális és szellemi fogyatékosággal élő emberek politikai részvételének biztosítása érdekében. Míg a 2012-es Alaptörvény már automatikusan nem fosztja meg választójoguktól a jogképességgel nem rendelkező személyeket, a gyakorlat azt mutatja, hogy a választójogra való jogosultsághoz egy bírósági, jogképességet vizsgáló egyéni értékelés szükséges, mely eljárás nagyon szubjektív és többnyire irreleváns tényezőket vesz figyelembe. Emiatt azonban Magyarország nem tudja teljesíteni a 2007 júliusában ratifikált, a Fogyatékosággal Élő Személyek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt (CRPD), mely azt írja elő, hogy a fogyatékosággal rendelkező személyek mindenki mással azonos alapon kell élvezzék választójogukat.

Magyarországnak azonnali lépéseket kell tennie annak érdekében, hogy orvosolja ezt a helyzetet és megválaszolja az ENSZ Fogyatékosággal Élő Személyek Jogainak Bizottsága álláspontját, mely szerint minden „vélt vagy valós fogyatékoság” miatti választójog gyakorlásából való kizárás - akár általános szabály formájában, akár egyéni értékelést követően – az egyezményt sértő hátrányos megkülönböztetésnek számít. Magyarországnak, mint a CRPD-t második országgént ratifikáló államnak példát kell mutatnia és biztosítania kell, hogy minden állampolgára rendelkezik választójoggal függetlenül fogyatékoságától, Alaptörvényét pedig ennek megfelelően módosítania kell.

Roma jogok

A magyar kormány továbbá pozitív intézkedéseket kell tegyen annak érdekében, hogy biztosítsa a Roma kisebbség jogait, különös tekintettel a nyíltan Roma-ellenes, szélsőjobboldali Jobbik párt növekvő népszerűségére. A Roma-ellenesség és antiszemita beszéd nyilvános, határozott, egyértelmű, a legmagasabb szinteken való kormány általi elítélésére és konkrét lépések megtételére

van szükség a Roma és egyéb kisebbségi csoportokkal szembeni erőszak és hátrányos megkülönböztetés kezelése érdekében.

Nők jogai

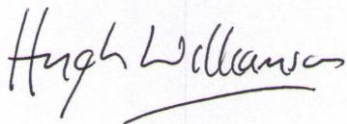
A Human Rights Watch üdvözlendőnek tartja azt a tényt, hogy Magyarország 2014. március 14. napján aláírta az Európa Tanács Nők Elleni Erőszak és Családon Belüli Erőszak Megelőzése és Üldözése tárgyú Egyezményét ("Isztambuli Egyezmény"), és annak a lehető leghamarabbi időpontban való ratifikálására ösztönzi az új magyar kormányt. Üdvözljük továbbá a családon belüli erőszak tekintetében a jogi és rendőri választ megerősítendően 2013 júniusában hatályba lépő jogszabályi rendelkezéseket. Ugyanakkor, ahogyan azt a Human Rights Watch az "[*Addig, amíg vér nem folyik*](#)" című, 2013 novemberében megjelent kutatómunkája is részletezte, jelentős védelmi rendszerbeli hiányosságok lehettek fel a hatóságoknak a családon belüli erőszakot partnerüktől elszenvedett nőkkel kapcsolatos tevékenysége vonatkozásában. 2013 novemberében alkalmunk nyílt arra, hogy kutatási eredményeinket és ajánlásainkat magyar kormánytisztviselőkkel is megvitassuk.

Javasoljuk, hogy a kormány tegyen konkrét lépéseket annak érdekében, hogy javítsa a családon belüli erőszak áldozatainak védelmi rendszerét, különös azáltal, hogy a jogi védelmet kiterjeszti a nem együtt élő párokra is, eltávolítja azt a követelményt, mely szerint a bántalmazásnak meg kell ismétlődnie ahhoz, hogy a jogszabályhely felhívható legyen, speciális rendőrségi egységeket hoz létre a családon belüli erőszak és nők elleni erőszak eseteinek kezelésére, a családon belüli erőszak áldozatai számára rendelkezésre álló női menhelyeken lévő férőhelyek számát növeli, valamint országos útmutatókat ad ki egészségügyi szakemberek és szociális munkások számára a családon belüli erőszak megállapítása és az ellene való hatékony közdelem érdekében.

Reméljük, hogy levelünk egy majdani építő jellegű párbeszéd alapjául szolgálhat e valóban fontos kérdések tekintetében.

Köszönjük megtisztelő figyelmét.

Üdvözlettel,

Hugh Williamson
Igazgató
Európa és Közép-Ázsia Osztály
Human Rights Watch